

ZAPISNIK

sa 4. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 11. maja 2021. godine

Sjednica je počela u 10 časova i 5 minuta.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdrenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Danilo Šaranović, Dragan Krapović, Suada Zoronjić, Danijela Đurović, Predrag Sekulić i Fatmir Gjeka.

Kao zamjene umjesto članova Odbora Simonide Kordić i Maje Vukićević sjednici su prisustvovali poslanici Maksim Vučinić i Dragan Bojović.

Sjednici su prisustvovali Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom, Dragana Marković, savjetnica glavne pregovaračice za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji i Andrej Orlandić, načelnik Odsjeka za sektorske politike EU u Kancelariji za evropske integracije.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora Branko Radulović, Simonida Kordić, Maja Vukićević, Daliborka Pejović, Jevto Eraković i Amer Smailović.

Sjednici su prisustvovali sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnici u Sekretarijatu Odbora Marija Milošević i Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu Radio Televizije Crne Gore.

*****

Drugu sjednicu Odbora za evropske integracije otvorio je predsjednik Odbora Branimir Gvozdrenović. Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predložio je proširenje dnevnog reda. Za treću tačku dnevnog reda predložio je tačku „Razno“.

Predsjednik Odbora je potom konstatovao je da je usvojen sljedeći

DNEVNI RED :

1. Zaključci sa 3. sjednice Odbora za evropske integracije;
2. Konsultativno saslušanje glavne pregovaračice Crne Gore sa Evropskom unijom na temu: „Pregovaračka struktura za pregovore o pristupanju Crne Gore EU i primjena nove metodologije politike proširenja EU“;
3. Razno.

* * * * *

TAČKA 1

ZAKLJUČCI SA 3. SJEDNICE ODBORA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović podsjetio je članove Odbora na predlog zaključaka sa prethodne sjednice Odbora:

1. Usvojeni su zaključci sa 2. sjednice Odbora za evropske integracije. Dogovoreno je da se dio zaključaka koji se odnosi na predlog za izmjenu sadržaja kvartalnih izvještaja o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU dostavi Kancelariji za evropske integracije;
2. Članovi Odbora su se upoznali sa Predlogom zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu, te donijeli sljedeće ocjene:
  - 2.1. Pozdravljena je implementacija nove metodologije za izradu srednjoročnog okvira budžeta, čime je ostvaren napredak u ostvarivanju srednjoročnog budžetskog planiranja kao jednog od prioriteta Programa reformi upravljanja javnim finansijama (PFM);
  - 2.2. Na osnovu predloga budžeta za 2021. godinu nije moguće identifikovati troškove predviđene za ispunjavanje obaveza i aktivnosti iz procesa pristupanja Crne Gore EU;
  - 2.3. Informacije o potprogramima i opis aktivnosti u okviru različitih sektora i budžetskih jedinica ne definišu precizno troškove koji su vezani za proces evropskih integracija.
  - 2.4. Tamo gdje su troškovi identifikovani, ne postoji jasna informacija o tome da li se odnose na sredstva obezbijedena iz pretpristupnih fondova EU ili na nacionalna sredstva.
  - 2.5. Članovi Odbora su zatražili dostavljanje dodatne analize Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Kancelarije za evropske integracije o elementima predloga budžeta koji se odnose na proces pristupanja Crne Gore EU (finansijska perspektiva procesa evropskih integracija Crne Gore - ključne sektorske politike, projekti i aktivnosti koji se odnose na ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog procesa sa EU), uključujući i analizu troškova po pregovaračkim poglavljima.
  - 2.6. Članovi Odbora su zatražili od Kancelarije za evropske integracije da, za sjednicu Odbora posvećenu razmatranju Informacije o korišćenju programa podrške EU u 2020. godini, pripremi analizu dostupnih sredstava iz Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) po sektorima, kao i pregled projekata po IPA sektorima i programima.

Radni zaključci:

1. Odbor će se upoznati sa sadržajem dva polugodišnja izvještaja o ukupnim aktivnostima u procesu integracije Crne Gore u EU, koja se odnose na 2019. godinu i koji imaju status „arhivirano“, ali ih neće razmatrati, s obzirom na to da su izvještaji razmotreni od strane Odbora u 26. sazivu Skupštine.
2. Odbor će razmotriti dva polugodišnja izvještaja o ukupnim aktivnostima u procesu integracije Crne Gore u EU koja se odnose na 2020. godinu i uputiti izvještaj plenumu, s obzirom na to da su izvještaji pripremljeni nakon izbora 27. saziva Skupštine Crne Gore.
3. U kontekstu inicijative za redefinisanje uloge i nadležnosti Odbora za evropske integracije u procesu pristupanja Crne Gore EU, pozitivno je ocijenjena inicijativa da se, u okviru programa saradnje Skupštine Crne Gore i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, za članove i službu Odbora organizuje obuka o ulozi i nadležnostima odbora za evropske poslove u zemljama članicama EU. U koordinaciji sa Kancelarijom generalnog sekretara Skupštine Crne Gore i Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, pokušati organizovati obuku u toku juna mjeseca.
4. Odbor je upoznat sa projektom INTER PARES, namijenjenom, između ostalog, jačanju kapaciteta Skupštine Crne Gore u dijelu nadzorne uloge i u dijelu usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. S obzirom na to da su prioriteti projekta u skladu sa ciljem Odbora usmjerenim na jačanje uloge u procesu pristupanja EU, pozivaju se Kolegijum predsjednika i generalni sekretar Skupštine Crne Gore da Odbor i službu Odbora uključe u realizaciju projekta.
5. Članovi Odbora su saglasni da naredna sjednica Odbora bude posvećena razmatranju Programa pristupanja Crne Gore EU (PPCG). Zadužuje se Sekretarijat Odbora da započne sa pripremom sjednice.

Potom je predsjednik Odbora dao mogućnost članovima Odbora da iznesu svoje predloge, sugestije i mišljenja o zaključcima.

Član Odbora *Danilo Šaranović* kazao je da su zaključci 2.2, 2.3. i 2.4. suprotni njegovom političkom stavu u vezi Predloga zakona budžeta Crne Gore za 2021. godinu, uzimajući u obzir da će podržati Predlog zakona kako na odborima čiji je član, tako i na plenumu. Šaranović je istakao da su zaključci o kojima se raspravlja sa političkog aspekta oštrije formulisani, te da postoji način da se pošalje poruka istog značenja u odnosu na cilj zaključaka, ali na način da ne sadrže političku notu koja bi se mogla okarakterisati kao kritika predloga budžeta. Šaranović je sugerisao da se odloži glasanje o zaključcima do naredne sjednice Odbora, kako bi se isti modifikovali sa ciljem da budu prihvatljivi svim članovima Odbora.

Član Odbora *Dragan Krapović* istakao je da bi se glasanjem o zaključcima formulisanim na predloženi način moglo doći do tumačenja kako predlog budžeta nije dovoljno kvalitetan i jasan. Krapović navodi da je Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu po

njegovom sudu dovoljno kvalitetan i da ima i imaće podršku kako na odborima, tako i na plenumu. Krapović ističe da se intervencijom kolege Šaranovića o postojećim zaključcima želi izbjeći bilo kakva mogućnost pogrešne interpretacije u medijima, da glasanjem za pomenute zaključke većina u parlamentu ne podržava predlog budžeta, što ne korespondira sa činjenicama.

Poslanik *Dragan Bojović* saglasan je sa konstatacijom poslanika Krapovića da bi se potencijalno izglasavanje predloženih zaključaka moglo protumačiti kao predmet osporavanja predloga budžeta, za šta ne postoji namjera sa njegove strane, te da se o istim može glasati samo ukoliko se pomenuti zaključci izmijene.

Predsjednik Odbora konstatovao je da je cilj navedenih zaključaka da se prenese suština rasprave na prethodnoj sjednici Odbora, te da se budžet posmatra i unaprijedi sa aspekta troškova i sredstava vezani za proces evropskih integracija. S tim u vezi, to je bio jedan od razloga da se od Ministarstva finansija i socijalnog staranja zatraže dodatne informacije u vezi sa ovim aspektom predloga budžeta. Gvozdenović je mišljenja da glasanje o zaključcima sa sjednice Odbora ne ukazuje na bilo koji način kako će članovi Odbora glasati o predlogu budžeta na sjednici Skupštine. Gvozdenović se saglasio sa predlogom poslanika Šaranovića da se odloži izjašnjavanje o ovoj tački dnevnog reda do sjednice Odbora na kojoj će biti raspravljano o predlogu budžeta, kada će svi članovi Odbora imati mogućnost da formulišu zaključke na način da se postigne saglasnost povodom istih.

TAČKA 2

KONSULTATIVNO SASLUŠANJE GLAVNE PREGOVARAČICE CRNE GORE SA EU, NA TEMU: „PREGOVARAČKA STRUKTURA ZA PREGOVORE O PRISTUPANJU CRNE GORE EU I PRIMJENA NOVE METODOLOGIJE PROŠIRENJA EU“

Predsjednik Odbora *Branimir Gvozdenović* pozdravio je goste na sjednici, glavnu pregovaračicu Zorku Kordić i njene saradnike, istakavši da je ovo momenat da se članovi Odbora bolje upoznaju sa primjenom nove metodologije proširenja na Crnu Goru, kao i sa formiranjem nove pregovaračke strukture. Dao je riječ glavnoj pregovaračici da podijeli sa članovima Odbora aktuelne informacije o procesu pregovora.

Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU, izlaganje je na početku usmjerila ka modelu pregovaračke strukture. Kordić navodi da je model koncipiran na način da obuhvati političku i ekspertsku dimenziju pregovora sa EU, koja je značajna i sa aspekta prenošenja i implementacije pravne tekovine Evropske unije u domaće zakonodavstvo u okviru sva 33 pregovaračka poglavlja. Kordić je istakla da model pregovaračke strukture nije mijenjan u svojoj slojevitosti od početka otvaranja pregovora Crne Gore sa EU, osvrnuvši se potom na hijerarhijsku strukturu modela. Najznačajniju ulogu ima Kolegijum za pregovore, u čijem sastavu se nalaze premijer, potpredsjednik Vlade, ministar vanjskih poslova, glavni pregovarač Crne Gore sa EU i, po potrebi, određeni resorni ministri kada su u pitanju važne

teme u okviru određenih pregovaračkih poglavlja. Dalje, Savjet za vladavinu prava predstavlja jednu od ključnih karika u cjelokupnoj pregovaračkoj strukturi koja se bavi adresiranjem svih izazova koji direktno proističu iz implementacije obaveza iz poglavlja 23 i 24. Savjet za vladavinu prava formiran je u februaru 2021. godine i do sada je održao jednu sjednicu, na inicijativu grupe poslanika Skupštine Crne Gore za izmjenu seta tužilačkih zakona. Pregovaračka grupa predstavlja model koji preslikava dobre prakse hrvatskog modela pregovaranja, a njena suština jeste da za određene grupe srodnih poglavlja ima pregovarače koji na adekvatan način podstiču šefove radnih grupa na intenzivniji zajednički rad u okviru određenih tematskih oblasti. Takođe, Pregovaračka grupa predstavlja direktnu pomoć glavnom pregovaraču u cilju boljeg koordinisanja aktivnosti u okviru srodnih poglavlja. U nastavku svog izlaganja, Kordić ističe da ekspertski i operativno najznačajniji nivo pregovaračke strukture predstavlja nivo šefova radnih grupa, koji upravljaju radnim grupama za svako od pregovaračkih poglavlja (ukupno 33). Predstavljajući ga kao nukleus aktivnosti iz procesa pregovora, Kordić navodi da je potrebno raditi na većoj vidljivosti radnih grupa, s obzirom na to da se unutar tog nivoa obavlja ključni rad na ispunjavanju obaveza iz pregovora sa EU.

Glavna pregovaračica je izrazila nadu da će Crna Gora krajem juna 2021. godine imati prvu političku Međuvladinu konferenciju sa EU, na kojoj bi bilo razmotreno stanje i napredak u vladavini prava, te iskazan stav u vezi predloga implementacije nove metodologije proširenja. Kada je nova metodologija proširenja EU u pitanju, glavna pregovaračica Crne Gore je kazala da ona uvodi snažniju političku dimenziju u sami proces pregovora, gdje je, pored snažnog fokusa na vladavini prava i poglavlja 23 i 24, potrebno imati sveobuhvatan i strukturiran pristup u svim pregovaračkim poglavljima.

Sa aspekta rada Kancelarije za evropske integracije, Kordić navodi da Kancelarija učestvuje u svim navedenim nivoima pregovaračke strukture davanjem ekspertskih inputa, da nastoji da različitim analizama i materijalima unaprijedi rad pregovaračke strukture, kao i to da su službenici u Kancelariji po pravilu sekretari radnih grupa za vođenje pregovora, što predstavlja važan segment pomoći šefovima radnih grupa sa ekspertskog nivoa u sveobuhvatnoj koordinaciji procesom pregovora Crne Gore sa EU.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU osvrnula se na dinamiku imenovanja novih članova radnih grupa, naglasivši prije svega da državna administracija u cjelosti odgovara obavezama koje proističu iz procesa pregovora. Kordić je kazala da je u martu održan sastanak Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost, na kojem će Evropska komisija bazirati sve buduće zaključke u domenu vladavine prava, dok se u junu očekuju sastanci još dva pododbora. Kordić ističe da su za potrebe Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost imenovani koordinatori za poglavlja 23 i 24, te da su uzimajući u obzir širok spektar aktivnosti u okviru pregovaračkog poglavlja 24 stvoreni uslovi da se formalizuje odluka o formiranju novog tima za navedeno poglavlje. Takođe, dobijene su sugestije za šefove radnih grupa koje se tiču infrastrukturnih poglavlja (14 – Saobraćajna politika, 15 – Energetika i 21 – Trans-evropske mreže), kao i za poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, koji će biti predmet razmatranja na sastancima pododbora u junu mjesecu tekuće godine.

Kordić navodi da je bitno istaći da je prilikom formiranja pregovaračke strukture važno da Kancelarija za evropske integracije odgovori dinamici obaveza, da obezbijedi kvalitet rada, da se u ekspertskom, operativnom i tehničkom smislu stavi na raspolaganje svim resorima kako bi se na najbolji način odgovorilo obavezama, a cilj je da do avgusta mjeseca budu usvojene nove odluke o obrazovanju radnih grupa. U cilju kvalitetnijeg rada, Kordić ističe da je na sastancima sa šefovima radnih grupa Kancelarija za evropske integracije sugerisala kreiranje mapa puta za sva pregovaračka poglavlja, zbog važnosti mjera rane integracije u okviru nove metodologije proširenja EU. Mape puta bi jasno informisale o prioritetnim zadacima u okviru pregovaračkih poglavlja, koji su neophodni za ispunjavanje završnih mjerila.

Poslanika *Dragana Bojovića* interesovalo je da li se može predvidjeti datum pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, s obzirom da već sada proces pregovora Crne Gore traje duže od pregovora svih dosadašnjih kandidata koje su postale članice EU. Bojovića je interesovalo da li je novom metodologijom o proširenju taj proces zaista „otključan“, te kolika je usklađenost Kolegijuma za pregovore, Savjeta za vladavinu prava i ostalih tijela iz pregovaračke strukture u cilju borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Poslanika Bojovića interesovalo je i da li nova metodologija, s obzirom da EU u ovom dokumentu potencira dobre odnose sa Srbijom i ostalim susjedima, tretira na isti način poziciju Crne Gore i Srbije u pregovaračkom procesu. Zato ga je zanimalo da li postoji koordinacija između dvije države u procesu pristupanja, posebno imajući u vidu dobrosusjedsku politiku kao važan činilac integracionog procesa. Bojović je istakao i važnost evropskog zelenog dogovora koji je sve značajniji na agendi Evropske unije, posebno uzimajući u obzir da je u Ustavu Crne Gore država proklamovana kao ekološka, te se interesovao da li se taj aspekt ekološke države može revitalizovati na način da postane značajan faktor kako u političkom tako i u integracionom procesu pristupanja Crne Gore EU.

I članicu Odbora *Danijelu Đurović* zanimalo je mišljenje glavne pregovaračice o datumu pristupanja EU, kao i o mapi puta i dinamici pregovora kada je rad Kancelarije za evropske integracije u pitanju. Konstatovala je da je posvećenost Kancelarije procesu vidljiva, ali da se uprkos tome moglo brže raditi na formiranju pregovaračke strukture. Đurović ističe da je parlamentarna većina shvatila da je dosadašnji proces pristupanja bio najviše opterećen pitanjima koja proizilaze iz poglavlja 23 i 24, stoga je fokus većine u parlamentu bio na tužilačkim zakonima, čija je izmjena pokrenuta kao vrlo važan faktor stvaranja povoljnog ambijenta u kojem će se moći rješavati pitanja iz oblasti vladavine prava na koje je EU stavila najveći akcenat. Takođe, zanimanje je iskazala i za proces prilagođavanja pregovaračke strukture na novu metodologiju proširenja EU, te razlike u odnosu na raniji model pregovaranja.

Poslanika *Danila Šaranovića* zanimalo je kako će napredak u poglavljima 23 i 24 uticati na dinamiku zatvaranja ostalih pregovaračkih poglavlja, s obzirom na to da se novom metodologijom definiše napredak na polju vladavine prava i ispunjavanja privremenih

mjerila u okviru poglavlja 23 i 24 kao uslov za zatvaranje ostalih poglavlja, kao i to da će se pomenuta dva poglavlja zatvoriti posljednja u okviru pregovaračkog procesa.

Člana Odbora *Predraga Sekulića* interesovalo je da li Crnoj Gori prijeti zastoj u procesu pregovora sa EU ukoliko se izmjene tužilačkih zakona usvoje protivno stavu Venecijanske komisije.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU *Zorka Kordić* istakla je da je članstvo u EU strateški cilj Crne Gore i da je zadatak pregovaračke strukture da se radi na jačanju institucionalnih i administrativnih kapaciteta, kako bi se kompletna pravna tekovina EU prenijela u domaće zakonodavstvo i kako bi se ona mogla implementirati do kraja mandata Vlade. Kada je u pitanju vremenski rok pristupanja Crne Gore Uniji, Kordić navodi da strateška dokumenta Evropske komisije postavljaju 2025. godinu kao odrednicu za članstvo i da to svakako treba da bude vodilja, ali da datum članstva i samo članstvo zavise od političke volje svake države članice EU. Stoga je važno voditi intenzivan politički dijalog sa svakom državom članicom EU pojedinačno. Fokus pregovora je na vladavini prava i to je putokaz cijelog procesa. Kada se govori o Crnoj Gori i Srbiji u okviru nove metodologije, Kordić ističe da se mora imati u vidu da je Crna Gora jedina država kandidat koja ima otvorena sva pregovaračka poglavlja, dok Srbija ima značajan broj neotvorenih, pa je nova pregovaračka struktura Srbije organizovana u klasterima zbog važnosti otvaranja preostalih pregovaračkih poglavlja. Kordić navodi da sa ostalim državama kandidatima već postoje tradicionalni mehanizmi saradnje pregovaračkih struktura, te da je za Crnu Goru bolje da se drži principa individualnog zatvaranja pregovaračkih poglavlja.

Kordić ističe da se dobra strana klasterizacije ogleda u tematskim mogućnostima da se o srodnim poglavljima temeljnije razmatra unutar pregovaračkih timova. Sa druge strane, u za Crnu Goru je manje prihvatljiv metod zatvaranja poglavlja po klasterima, koji je predviđen novom metodologijom. Interes Crne Gore je da se o tematski srodnim poglavljima razgovara na nivou pododbora, koji će se fokusirati na sektorske politike, a da u okviru tih politika treba tražiti mjere rane integracije.

Glavna pregovaračica navodi da će vladavina prava uvijek biti dominantni aspekt u procesu pregovora. Kordić se osvrnula na set tužilačkih zakona, istakavši da je želja za suštinskim reformama opravdana, ali da način na koji se dolazi do reformi mora proći kroz sveobuhvatan dijalog koji podrazumijeva javne rasprave, uključivanje domaćih aktera i uvažavanje sugestija Venecijanske komisije. Kordić navodi da Venecijanska komisija predstavlja jednu vrstu pravnog autoriteta kojem se obraćaju i druge članice Evropske unije, posebno zato što u oblasti pravosuđa ne postoji pravna tekovina u vidu direktiva koje prenosimo iz sistema EU, već EU ima takozvanu „mekanu“ pravnu tekovinu. Po njenim riječima, Crna Gora treba da donosi zakonska rješenja u skladu sa najboljim međunarodnim i evropskim praksama. Kada je odgovor Venecijanske komisije na set tužilačkih zakona u pitanju, Kordić je kazala da je njihov odgovor bio umjeren i gradiran, te da su kroz tri nivoa preporuka pohvaljena mnoga rješenja koja se uvode u posljednjem predlogu izmjena tužilačkih zakona, kao i konstruktivan pristup Vlade u sagledavanju prethodnih preporuka

Venecijanske komisije, kao i činjenica da se odustalo od Zakona o specijalnom tužilaštvu kojim bi se isto ukinulo. Kordić navodi da Crna Gora još uvijek nije od Evropske komisije dobila zvaničan odgovor na pomenute izmjene, ali da će se mišljenje Evropske komisije dobrim dijelom osloniti na sugestije Venecijanske komisije. Stoga se očekuje da će se pohvaliti sve ono što je Venecijanska komisija prepoznala kao napredak, a preporuke koje su navedene kao potreba za poboljšanjem će predstavljati bazu daljih reformi zakonodavnog okvira.

Glavna pregovaračica sa EU je kazala da za poglavlja 23 i 24 postoje 83 privremena mjerila, te da je Crna Gora datumom otvaranja pregovora dobila završna mjerila za sva poglavlja osim za poglavlja 23 i 24, kao i da se sve što se događa na polju vladavine prava reflektuje kroz ta 83 privremena mjerila. Fokus Crne Gore u kontekstu nove metodologije treba biti na ostvarivanju napretka u preostalim privremenim mjerilima, kako bi se došlo do definisanja završnih mjerila za pomenuta dva poglavlja.

Kada je Evropski zeleni dogovor u pitanju, Kordić je kazala da je on važan za Crnu Goru i u kontekstu usvajanja sedmogodišnjeg Ekonomsko-investicionog plana za Zapadni Balkan, u okviru kojeg treba razmišljati o kandidovanju projekata koji mogu odgovoriti ovom okviru, kako sa aspekta strateškog pristupa zemlje u cilju sačuvanja zelenog principa, tako i sa ciljem unapređenja kvaliteta nacionalnih strategija u oblastima energetike i zaštite životne sredine.

Poslanik *Dragan Bojović* se osvrnuo na izlaganje člana Odbora Predraga Sekulića. Njegovo mišljenje je da stav Venecijanske komisije o setu tužilačkih zakona nije negativan; Crna Gora mora poštovati i uvažavati mišljenja međunarodnih institucija s obzirom da teži članstvu u EU, ali mišljenje Venecijanske komisije nije obavezujuće već savjetodavno. Poslanik Bojović je istakao da je Crna Gora ranijim setom tužilačkih zakona stvorila sistemsku anomaliju, koja je dovela do v.d. stanja i nemogućnosti biranja novih članova Tužilačkog savjeta.

Član Odbora *Predrag Sekulić* kazao je glavnoj pregovaračici Crne Gore sa EU da se njegovo čitanje izvještaja Venecijanske komisije bitno razlikuje od njenog viđenja sadržaja izvještaja, te da se ne može složiti sa mišljenjem da je izvještaj Venecijanske komisije o setu tužilačkih zakona pozitivan. Sekulić se potom osvrnuo na izjavu poslanika Bojovića, navodeći da je stav Venecijanske komisije da Tužilački savjet ne treba biti politizovan, kao i da izglasavanje zakona prostom većinom ne osigurava političku neutralnost i pluralizam. Sekulić je mišljenja da je Venecijanska komisija okarakterisala zakon kao politički, koji ima cilj da razriješi članove Tužilačkog savjeta. On je podsjetio na Ustavne amandmane iz 2013. godine, koji su izglasani uz saradnju i saglasnost opozicije i kada je postojala kvalifikovana većina za usvajanje tužilačkih zakona.

Fatmir Gjeka mišljenja je da treba povući tužilačke zakone iz skupštinske procedure, te da je neophodna debata između političkih partija kako bi se postigao širi konsenzus nego što je to sada slučaj. Kada je nova metodologija u pitanju, Gjeka konstatuje da se iz navedenog vidi da će proces pristupanja za Crnu Goru i Srbiju teći paralelno, stoga se interesovao za mogućnost

usporavanja procesa integracije Crne Gore u EU. Gjeka navodi da je Crna Gora otvorila sva pregovaračka poglavlja, da Srbija to tek treba da postigne, a takođe kao veoma važan faktor mogućnosti usporavanja procesa ukoliko Evropska unija bude posmatrala dvije zemlje paralelno vidi u uslovu napretka Srbije u dijalogu Beograda i Prištine, koji će po njegovom mišljenju potrajati.

Predsjednik Odbora konstatovao je da pregovaračka struktura u procesu pristupanja Crne Gore EU još uvijek nije u potpunosti kompletirana, istakavši da Odbor za evropske integracije podržava imenovanje svih pozicija i članova u pojedinačnim tijelima u što kraćem roku. Gvozdenović je izrazio želju za bržim formiranjem pregovaračkog tima, kako bi se stvorila mogućnost da se temeljnije prati dinamika procesa pristupanja Crne Gore EU. Predsjednik Odbora je konstatovao da tužilački zakoni nisu prošli kroz redovnu proceduru, da nema procjene o tome da li su predložene promjene harmonizovane sa evropskim zakonodavstvom, kao i da posljednji nacrt zakona nije dobio formalno mišljenje Vlade.

Potom je predsjednik Odbora dao riječ glavnoj pregovaračici Crne Gore sa EU kako bi predstavila osnovne elemente o primjeni nove metodologije proširenja na Crnu Goru.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU *Zorka Kordić* istakla je četiri glavna elementa nove metodologije: veći fokus na vladavini prava, snažniji politički dijalog i političko upravljanje procesom, veću predvidljivost koja podrazumijeva korektivne mjere u smislu da se države kandidati na strožiji način ocjenjuju kada je vladavina prava u pitanju, kao i mogućnost rane integracije. Kordić ističe da se Evropska unija vodila iskustvima prethodnih proširenja, u cilju podizanja kvaliteta procesa pristupanja novih zemalja kandidata. Kordić napominje da je Crna Gora prva država kandidat koja je započela proces pregovora sa EU po novim pravilima, a koja se odnose na poglavlja 23 i 24. Kordić navodi da je Evropska komisija u martu ove godine u svom nezvaničnom radnom dokumentu pojasnila način primjenjivanja nove metodologije, koja je odraz želje pojedinih država članica da aktivnije budu uključene u proces pregovora. O svemu pomenutom i o tome kako materijalizovati već poznate kriterijume razgovaraće se na Međuvladinoj konferenciji, za koju se očekuje da će biti organizovana u junu 2021. godine.

Kordić ističe važnost insistiranja na političkoj dimenziji nove metodologije, u okviru dimenzije pregovora koja podrazumijeva politički dijalog država kandidata sa državama članicama EU na visokom nivou. Dokument o primjeni nove metodologije za Crnu Goru i Srbiju nije pripremljen jedinstveno zbog jednakog napretka već zbog sličnosti puta dvije zemlje u procesu pregovorom, istakla je Kordić i podsjetila na to da Crna Gora ima otvorena sva poglavlja i punu usklađenost sa vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, što je najvažnije za dijalog na političkom nivou. Razlog zbog čega se pomenuti dokument Savjeta ne odnosi na sve države kandidate je taj što Republika Sjeverna Makedonija i Republika Albanija još uvijek nisu dobile zeleno svijetlo za pregovarački okvir; u suprotnom bi ova vrsta dokumenta tretirala sve kandidate zajedno.

Na osnovu prethodne rasprave, predsjednik Odbora je članovima Odbora predložio sljedeće zaključke:

- Pozvani su glavna pregovaračica Crne Gore sa EU i Vlada Crne Gore da ubrzaju rad na formiranju pregovaračke strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore EU, s posebnim akcentom na blagovremeno imenovanje članova Pregovaračke grupe, imenovanje šefova radnih grupa za poglavlja pravne tekovine EU i izmjene u sastavu radnih grupa, gdje je to potrebno.
- Članovi Odbora će s pažnjom pratiti nove poruke i zaključke Evropske komisije i Savjeta EU u vezi sa primjenom nove metodologije proširenja na Crnu Goru, kao i zaključke sa Međuvladinih konferencija EU i Crne Gore.
- Zadužuje se Sekretarijat Odbora da, u skladu sa Planom rada Odbora za 2021. godinu, organizuje konsultativno saslušanje pregovaračkog tima na temu ukupnog napretka u pregovorima o pristupanju Crne Gore EU.

TAČKA 3

RAZNO

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović istakao je važnost unapređenja zakonodavne procedure u Skupštini Crne Gore, posebno u dijelu procesa pristupanja Evropskoj uniji. Kako je u nadležnosti Odbora da prati pregovore o pristupanju Crne Gore EU, kao i da razmatra i daje mišljenja o pitanjima koja se otvaraju tokom pregovora, Gvozdenović smatra za potrebno predlaganje rješenja koja će doprinijeti kvalitetu zakonodavnog procesa. Predsjednik Odbora je podsjetio članove Odbora da su poslanici u Skupštini do sada predložili preko 30 zakona, ali da nijedan ne sadrži ocjenu usklađenosti sa pravnom tekovinom EU, te da zakoni koje predlažu poslanici moraju i trebaju biti praćeni nizom procjena, između ostalog i usklađenosti sa akijem (acquis), te dobiti mišljenja Vlade.

Predsjednik Odbora je kazao da Poslovníkom Skupštine nije predviđeno da zakoni koje predlažu poslanici moraju da prođu istu proceduru kao zakoni čiji je predlagač Vlada. Gvozdenović podsjeća na član 40 Poslovníka Vlade Crne Gore koji se odnosi na to u kojoj formi se podnose predlozi zakona, ističući da je sličan model potrebno definisati i u Poslovníku Skupštine Crne Gore, te da svaki zakon koji potiče iz Skupštine mora dobiti mišljenje nadležnih ministarstava, RIA i ocjenu usklađenosti sa zakonodavstvom EU. Gvozdenović je zaključio da je neophodno da se sa ovim upoznaju Kolegijum predsjednika Skupštine Crne Gore Radna grupa za izradu predloga izmjena i dopuna Poslovníka Skupštine Crne Gore i Radna grupi za izradu Nacrta zakona o Skupštini Crne Gore, kako bi Odbor za evropske integracije bio u prilici da sa aspekta usklađenosti sa zakonodavstvom EU razmatra zakonska dokumenta koja su u proceduri Skupštine.

Članovi Odbora za evropske integracije bili su saglasni sa ovim predlogom.

Sjednica je zaključena u 11 sati i 45 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdenović